

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת גלית דיסטל אטבריאן

פ/25/4124

הצעת חוק הנוער (טיפול והשגחה) (תיקון – ביטול הגנת קטין מפני פרסומים מזיקים במקרה של טיפול ואשפוז פסיכיאטריים), התשפ"ד–2023

תיקון סעיף 24 .1 בחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך–1960¹, בסעיף 24(א)(1) –

(1) פסקת משנה (ג) – תימחק ;

(2) פסקת משנה (ח) – תימחק.

דבר ה ס בר

חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך–1960 (להלן – החוק), פורס רשת הגנה על קטינים ששלומם הגופני והנפשי בסיכון על רקע סיבות שונות, חלקן משפחתיות, ויש צורך במעורבות של מערכת הרווחה ובית המשפט כדי להבטיח את שלומם.

סעיף 24 לחוק מטיל חובת סודיות על מידע שעשוי להיות קשור להפעלת הוראות החוק ביחס לקטין מסוים, על מנת להבטיח את פרטיותם של קטינים וכחלק מההגנה עליהם. כמו כן קובע סעיף 24 לחוק סנקציה פלילית על מפר חובת סודיות זו (מאסר של שנה או קנס).

כך למשל, אוסר הסעיף על כל אדם, ובכלל זה גם על בני משפחה מקרבה ראשונה (אב, אם וכ"ו), לפרסם שמו של קטין או כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהויו של קטין, בין על ידי כלל הציבור ובין על ידי סביבתו הקרובה, או לרמוז על זיהויו כאמור, בין באמצעות פרסום של קולו, דמותו, כולה או חלקה, סביבתו או דמויות הקרובות לקטין, ובין בדרך אחרת, באופן או בנסיבות שיש בהם כדי לגלות, בין השאר שהם עברו או עתידים לעבור "בדיקה, טיפול או אשפוז פסיכיאטרי" או כי עברו ניסיון אובדני או נפטרו מאירוע אובדני. סעיף זה אינו אוסר על חשיפה כי קטינים נבדקים, מטופלים או חולים במחלה גופנית אחרת, מטופלים בעקבותיה, או נפטרים כתוצאה ממנה.

ההתייחסות הספציפית למחלות מתחום "בריאות הנפש" בסעיף זה, והתעלמות ביחס למחלות אחרות, הן בעלות השפעה קשה ורחבת היקף. יש בכך העמקת הסטיגמה אודות מחלות "נפש", מעצם העובדה שנאסר בחוק על אנשים לדבר על מחלה כזו בכל הקשר שלה.

מלבד העמקת הסטיגמה, האיסור בלשון החוק פוגע באפשרות של בני המשפחה לבקש ולקבל עזרה

עבור ילדיהם, מקשה עליהם להעביר מסמכים שונים ומידע נדרש כדי להעניק את הטיפול הטוב ביותר עבור ילדיהם. על אף שלא לכך התכוון המחוקק, במצב הקיים, הורים שרוצים לשתף אדם אחר במצב אותו הם חווים עם ילדיהם, למעשה עוברים על החוק. לדוגמא, אם הורה צריך לשמור על הילד בבית ולבקש על כך ימי מחלה ממקום העבודה, הרי שעל פי החוק אסור לו לעדכן אף חבר ממקום עבודתו על סיבת ההיעדרות.

יתרה מכך, אם הורה נדרש לעזרתם של בני משפחה, חברים, מכרים, או בייביסיטר לצורך שמירה על הילד, הרי הדבר ההגיוני ביותר לשתף אותם במצבו של המטופל וגם פה החוק מקשה ואוסר זאת. באותו הזמן שבו נאסר עליו לספר לסביבתו ולבקש מהם עזרה, הוא נאלץ לשתף בפירוט את מערכת החינוך, את הביטוח הלאומי, את מחלקת הרווחה, את המטפלים השונים, וגורמי מקצוע רבים על מנת להעניק טיפול מיטבי לילדו.

חשוב לציין כי מצב פסיכיאטרי של ילד או ילדה משפיע באופן דרמטי על הבית כולו. שמירת הסודיות באופן כל כך קיצוני ובמנותק מאופן שמירת הסודיות בכל מחלה אחרת – מונע מהמשפחה כולה קבלת עזרה עבור כל בני המשפחה האחרים שמושפעים מאוד ממחלת הילד.

אמנם ברור הרצון לספק סודיות והגנה עבור המטופל הקטין, אך הסעיפים האמורים מעמידים את בני משפחתו של המטופל ואת המטופל עצמו במצב אבסורדי ומונעים את היכולת שלהם לשתף ולפנות לעזרה מגורמים מסוימים, דבר שאינו הגיוני ומלווה בנזקי משנה רבים.

נוסף על כך תיקון זה בא לשנות את הסטיגמה שיש בציבור אודות מחלות "נפש" והסתרתם כאילו מדובר במשהו פסול.

הצעת החוק נוסחה בסיוע עם עמותת "מוקד הלב".

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מיכל מרים וולדיגר (פ/24/2938).

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת עידית סילמן (פ/25/125).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ח בכסלו התשפ"ד (11.12.2023)